

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion virkaehtosopimuslain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan valtion virkaehtosopimuslakia muutettavaksi siten, että liikelaitokset voisivat määrätä virkamiestensä palvelussuhteen ehdoista sekä muut virastot ja laitokset virkamiestensä palkkauksista. Tämä ei kuitenkaan koskisi niitä virastoja ja laitoksia, jotka eivät vielä ole tulosohjauksen piirissä eikä eräitä ylimpiä virkoja.

Esityksen tavoitteena on parantaa virastojen ja laitosten sekä liikelaitosten mahdollisuuksia kohdentaa voimavarojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja siten edistää niiden toiminnan taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1992.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Valtion virkaehtosopimuslain 5 §:n 2 momentin (764/86) mukaan valtioneuvosto voi virkaehtosopimuksen estämättä määrätä virkamiesten palvelussuhteen ehdoista toisin kuin virkaehtosopimuksessa on sovittu, jos henkilöstön saaminen valtion palvelukseen tai palveluksessa pysyttäminen taikka muut painavat syyt sitä vaativat. Valtioneuvosto ei kuitenkaan saa määrätä palvelussuhteen ehtoja huonommiksi kuin mitä virkaehtosopimuksessa on sovittu.

Lain 5 §:n 3 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi virkaehtosopimuksen estämättä oikeuttaa virkamiehen lukemaan vuosilomaa, ikälisää tai muuta virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta varten hyväksi muunkin ajan kuin virkaehtosopimuksen mukaan sitä varten hyväksi luettavan ajan, myöntää luvan suorittaa virkaehtosopimuksen mukaisen etuuden muullekin virkamiehelle kuin siihen virkaehtosopimuksen mukaan oikeutetulle virkamiehelle ja virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden tai kustannusten korvauksen muissakin kuin virkaehtosopimuksessa tarkoitetuissa tapauksissa sekä, tulo- ja menoarvion rajoissa,

määrätä henkilökohtaisista palkanlisistä, lisäpalkkioista sekä muista niihin verrattavista palkkioista.

Lain 5 §:n 4 momentin (994/89) mukaan valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/87) tarkoitettujen liikelaitoksen virkamiestä koskevat 3 momentissa tarkoitettut päätökset, joiden merkitys ei ole huomattava, tekee asianomainen liikelaitos, lukuun ottamatta päätöstä luovasta suorittaa virkasuhteesta johtuva taloudellinen etuus tai kustannusten korvaus muussakin kuin virkaehtosopimuksessa tarkoitettussa tapauksissa. Liikelaitos voi kuitenkin valtiovarainministeriön vahvistamia laitoskohtaisia yleisiä perusteita noudattaen päättää suorittaa virkamiehelle tulokseen perustuvaa palkkausta.

Lain 2 §:n 4 momentin mukaan (764/86) asetuksella erikseen määrättävien virkojen, joiden haltijain tehtäviin kuuluu edustaa valtiota työnantajan edustajana, jäljempänä työnantajavirat, palkkauksen tarkistamisesta sekä niiden haltijoille suoritettavista palkkioista määrätään erikseen valtiovarainministeriön päätöksellä.

Lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu valtioneuvoston toimivalta soveltuu laajakantoisten

ratkaisujen toteuttamiseen. Valtioneuvosto on syksyllä 1989 tehnyt noin 25 000 virkamiehen palkkausta koskevan päätöksen palkkausluokkiin sijoittelun ynnä muista tarkistuksista.

Lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettu valtiovarainministeriön toimivalta on käytännössä jatkuvaa toimintaa. Ministeriö on myöntänyt muun muassa henkilökohtaisia palkanlisäiä, harkinnanvaraisia ikälisiä, tulospalkkioita sekä valtionhallinnossa kokeiltavan henkilökohtaisen palkkauksen järjestelmän lisäiä. Ministeriö on voinut tarkistaa virkojen sijoituspalkkausluokkia ja ottaa käyttöön uusia palkkaustekijöitä.

Lain 5 §:n 4 momentissa säädetty valtion liikelaitosten toimivalta on tullut voimaan vuoden 1990 alusta. Se on rajoitetumpi kuin valtiovarainministeriön toimivalta siten, ettei sen nojalla voida tehdä ratkaisuja, joiden merkitys olisi huomattava. Sen perusteella ei voida myöntää virkamiehelle virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta tai kustannuksen korvausta eikä ottaa käyttöön tulokseen perustuvaa palkkausta muutoin kuin valtiovarainministeriön vahvistamia yleisiä perusteita noudattaen.

Lain 2 §:n 4 momentti kattaa työnantajavirkojen kaikki palkkauksen luontoiset erät. Muut työnantajavirkoihin liittyvät taloudelliset etuudet perustuvat yleensä virkaehtosopimukseen.

2. Muutosten syyt

Valtionhallinnossa siirrytään asteittain ja viimeistään vuonna 1995 kokonaan tulosohjaukseen ja toimintamenobudjetointiin. Tulosohjauksessa virastoja ja laitoksia ohjataan tavoitteilla ja määrärahoilla. Toimintamenobudjetoinnissa virastojen ja laitosten palkkauksiin ja muihin toimintamenoihin käytettävissä olevat määrärahat budjetoidaan resurssilajeja erittelemättä yhdelle toimintamenomomentille. Tämä momentti on yleensä kaksivuotinen siirtomääräraha, jota ei voida arviomäärärahan tapaan ylittää. Kysymyksessä olevilla virastoilla ja laitoksilla, jäljempänä tulosohjausvirastot, tulee olla laaja toimivalta joustavasti muotoilla ja kohdentaa käytettävissään olevia henkilöstövoimavaroja ja määrätä palvelussuhteen ehtoja. Tämä johtaa entistä tuloksellisempaan työskentelyyn ja käytettävissä olevien voimavarojen taloudellisempaan valintaan ja kohdentamiseen.

Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että tulosohjausvirastoilla on mahdollisuus valtion talousarvion puitteissa määrätä virkamiestensä palkkauksista. Virastoilla ja laitoksilla on jo nykyisin vastaava mahdollisuus työsuhteisen henkilöstön osalta. Tulosohjaus ja toimintamenobudjetointi antavat takeet siitä, että tätä toimivaltaa käytetään tarpeen vaatiessa ja tarkoituksenmukaisesti.

Valtion liikelaitokset ovat valtion talousarvion ulkopuolella vastaten omasta taloudestaan. Ne toimivat kilpailutilanteissa ja omalla vastuullaan. Edellä tulosohjausvirastojen osalta esille tuodut näkökohdat korostuvat niissä. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että erityisesti liikelaitoksella on laaja mahdollisuus määrätä virkamiestensä palvelussuhteen ehtoista.

Tarkoituksena on, että virastot ja laitokset sekä liikelaitokset ottavat huomioon asianmukaiset palkkapolitiittiset perusteet määrätessään palkkauksista ja muista palvelussuhteen ehtoista.

Työnantajavirkojen käsite omaksuttiin säädettyä valtion virkaehtosopimuslakia vuonna 1970. Näiden virkojen palkkauksista ei voitu sopia virkaehtosopimuksin, joten nämä palkkaukset säädettiin valtiovarainministeriön vahvistettaviksi. Kun tulosohjausvirastot ja liikelaitokset esityksen mukaan voisivat päättää muiden virkamiestensä palkkauksista, ei yleensä ole syytä varata työnantajavirkojen palkkausten vahvistamista valtiovarainministeriölle. Koska kuitenkin on tärkeää, että valtionhallinnon ylimmän johdon palkkausjärjestelmä ja palkkaukset linjataan ja käsitellään keskitetysti, ehdotetaan edelleen jätettäväksi valtiovarainministeriön vahvistettaviksi niiden työnantajavirkojen palkkaukset, jotka samalla ovat joko valtion virkamieslain (755/86) 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja erittelyvirkoja tai valtion liikelaitoksista annetun lain 10 §:n 5 kohdassa tarkoitettuja eduskunnan perustettaviksi hyväksyttäviä virkoja. Näitä ovat pääasiallisesti valtionhallinnon ylimmän tasoiset virat ja virastopäälliköiden virat.

Edellä kuvattua mahdollisuutta määrätä virkamiesten palkkauksista ei yleensä ole tarkoituksenmukaista antaa muille virastoille ja laitoksille kuin tulosohjausvirastoille. Tarkoituksena on, että kaikista virastoista tulee tulosohjausvirastoja viimeistään vuonna 1995. Kun virastot ja laitokset siirtyvät tulosohjausvirastoiksi, niiden toiminnan tavoitteet ja edellytyk-

set sekä toiminta- ja johtamisjärjestelmät ovat kypsiä myös palkkausten sääntelyyn omin päätteksin. Sitä ennen on tarkoituksenmukaista, että valtiovarainministeriö edelleen ratkaisee kysymyksessä olevat asiat niiden osalta seuraavin poikkeuksin.

Valtion virkamiesten palkkauksen perusteiden uudistamiseen liittyen valtionhallinnossa on viime vuosina ollut melko laajasti sovellettavana eräitä palkkausjärjestelmiä ja -tekijöitä, jotka ovat edellyttäneet valtiovarainministeriön kutakin virkamiestä koskevaa päätöstä. Nämä ovat olleet muun muassa harkinnanvaraiset ikälisät sekä henkilökohtaisen palkkauksen koekilun mukaiset lisät. Lähivuosina ja jo ennen kuin kaikki virastot ovat siirtyneet tulohajausvirastoiksi, voi tällaisia perusteiltaan keskitetyksi harkittuja järjestelmiä sovellettaessa olla tarkoituksenmukaista, että valtiovarainministeriö voi valtuuttaa muutkin virastot ja laitokset kuin tulohajausvirastot ja liikelaitokset vahvistamaan kysymyksessä olevat palkkaukset.

Tulohajauksen ja toimintamenobudjetoinnin sisäänajovaiheessa sekä valtion palkkausjärjestelmien ja palkkapolitiikan ollessa uudistettavana ja koko ajan kehityksessä valtiovarainministeriölle ehdotetaan edelleen annettavaksi mahdollisuus ohjata virastojen ja laitosten toimintaa nyt esitettyjen säännösten soveltamisessa. Ohjaus ei kuitenkaan koskisi valtion liikelaitoksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriös-

sä. Esityksestä on käyty yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (651/88) nojalla yhteistoiminnasta valtionhallintoa ja hallinnonalaa koskeissa henkilöstöasioissa solmitun sopimuksen mukaiset neuvottelut valtion henkilöstöä edustavien keskusjärjestöjen kanssa.

4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Kun esityksen mukaista toimivaltaa käyttämällä kuitenkin voidaan toteuttaa nopeammin ja osuvammin tulohajauksista ja kannustavista palkkausjärjestelmistä, niin esitys edistää valtionhallinnon taloudellista, tuloksellista ja tehokasta toimintaa.

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Valtion virkamieslakia on muutettu 15.4.1992 voimaan tulleella lailla (306/92) siten, että muutoksen perusteella virkojen perustamis- ja järjestelytoimivalta kuuluu tulohajausvirastoille.

Tämän hallituksen esityksen ja valtion virkamieslain muutoksen yhteisenä tavoitteena on parantaa tulohajausvirastojen mahdollisuuksia kohdentaa voimavarojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja siten edistää niiden toiminnan taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

2 §. Pykälän 4 momentin mukaan säännökset työnantajavirkojen palkkauksista ehdotetaan siirrettäväksi 5 §:ään jäljempänä ehdotettuihin tavoin.

5 §. Pykälän 1 momentti on saman sisältöinen kuin voimassa oleva 1 momentti.

Pykälän 2 momentti koskee valtioneuvoston, valtiovarainministeriön, muiden virastojen ja laitosten sekä liikelaitosten toimivaltaa määrä-

tä virkamiesten palvelussuhteen ehdoista. Momentin johdantokappaleen mukaan palvelussuhteen ehtoja ei saa määrätä huonommiksi kuin mitä virkaehtosopimuksessa on sovittu. Vastaava rajoitus sisältyy valtioneuvoston päätösten osalta nykyiseen 2 momenttiin. Tämä edellytys on tarkoitus ulottaa koskemaan myös valtiovarainministeriön, muiden virastojen ja laitosten sekä liikelaitosten toimivaltaa. Nykyisen 3 ja 4 momentin perusteella tehtävät valtiovarainministeriön ja liikelaitosten päätök-

set ovat luonteeltaan sellaisia, ettei niillä voi huonontaa etuuksia. Ehdotettu säännös koskisi kuten nykyisinkin vain ristiriitaa voimassa olevan virkaehtosopimuksen kanssa.

Nykyisessä 2 ja 3 momentissa olevat säännökset siitä, että kyseessä olevia päätöksiä voidaan tehdä virkaehtosopimuksen estämättä, ulotettaisiin koskemaan kaikkia 2 momentin nojalla tehtäviä päätöksiä säätämällä siitakin momentin johdantokappaleessa.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan kuten nykyisin valtioneuvostolla olisi toimivalta määrätä virkamiesten palvelussuhteen ehtoista lainkohdassa mainituissa tilanteissa.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että virasto tai laitos valtion talousarvion rajoissa voi määrätä virkamiestensä palkkauksista. Tämä toimivalta koskisi myös työnantajavirkamiesten palkkauksia lukuun ottamatta 3 momentissa tarkoitettuja erittelyvirkoja. Päätökset voisivat koskea kaikkia valtion virkaehtosopimuslaissa tarkoitettuja palkkauksia koskevia virkamiesten palvelussuhteen ehtoja. Nykyisessä virkamiesten palkkausjärjestelmässä päätökset koskisivat pääasiallisesti henkilökohtaisia palkanlisä ja lisäpalkkioita sekä palkkausluokkiin vaikuttavia muutoksia.

Pykälän 2 momentin 2 kohta koskisi kaikkia virastoja ja laitoksia. Tulosohjaukseen asteittain siirryttäessä ei kuitenkaan ole tarkoitus antaa nyt kysymyksessä olevaa toimivaltaa niille virastoille ja laitoksille, jotka vielä eivät ole tulosohjauksen piirissä. Tästä soveltamisalan rajauksesta säädettäisiin lain voimaantulosäännöksessä jäljempänä.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan valtiovarainministeriö voisi valtion talousarvion rajoissa myöntää luvan suorittaa viraston tai laitoksen virkamiehelle virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden muissakin kuin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Päätösvalta muista kuin palkkauksia koskevista palvelussuhteen ehtoista jäisi myös tulosohjausvirastojen osalta valtiovarainministeriölle.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että liikelaitos voi määrätä virkamiestensä palvelussuhteen ehtoista. Kuten pykälän 2 momentin 2 kohdassa toimivalta koskisi myös työnantajavirkamiesten palkkauksia lukuunottamatta 3 momentissa tarkoitettuja virkoja. Liikelaitosten osalta ei edellytetä päätösten tekemistä valtion talousarvion rajoissa, koska ne ovat valtion talousarvion ulko-

puolella. Liikelaitosten osalta poistuisivat nykyisen 5 §:n 4 momentin sisältämät rajoitukset, jotka koskevat päätösten merkitysten huomattavuutta ja sisältöä sekä tulospalkkion osalta valtiovarainministeriön vahvistamien perusteiden noudattamista.

Valtion virkamieslain 30 §:n 3 momentin mukaan, jos valtioneuvosto yksittäistapauksessa katsoo valtion edun sitä vaativan, voidaan sopimuspalkkaisen viran haltijan kanssa sopia yksilöllisestä palkkauksesta. Koska tätä säännöstä on pidettävä erityissäännöksenä suhteessa valtion virkaehtosopimuslain 5 §:n 2 momenttiin, sopimuspalkkaisen viran haltijan henkilökohtaisista palvelussuhteen ehtoista ei voida määrätä 5 §:n 2 momentin mukaisesti, vaikkei hänen kanssaan olisi tehty valtion virkamieslain 30 §:ssä tarkoitettua sopimusta.

Työnantajavirkoja on valtion virkaehtosopimusasetuksen (1203/87) 9 §:n mukaan nykyisin noin 1 450. Kysymyksessä ovat valtion virkaehtosopimuslain 2 §:n 4 momentin mukaan virat, joiden haltijain tehtäviin kuuluu edustaa valtiota valtion virkaehtosopimuslaissa tarkoitetuissa neuvotteluissa tai työtaistelun sattuessa taikka joiden haltijain tehtäviin muutoin kuuluu toimia työnantajan edustajana. On tarkoituksenmukaista, että virastojen ja laitosten toimivallassa on ratkaista omien työnantajavirkamiestensä, jotka eivät ole virkaehtosopimuksen piirissä, palkkauksia koskevat asiat. Koska kuitenkin on tärkeää, että valtionhallinnon ylimmän johdon palkkausjärjestelmä ja palkkaukset linjautuvat ja käsitellään keskitetysti, ehdotetaan pykälän 3 momentissa, ettei toimivaltaa päättää työnantajavirkamiesten palkkauksista siirrettäisi valtiovarainministeriöltä siltä osin kuin on kysymys valtion virkamieslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuista erittelyviroista ja valtion liikelaitoksista annetun lain 10 §:n 5 kohdassa tarkoitetuista viroista. Näitä ovat pääasiallisesti valtionhallinnon ylimmän tason virat ja virastopäällikköiden virat.

Mitä edellä on sanottu siitä, ettei sopimuspalkkaisen viran haltijan henkilökohtaisista palvelussuhteen ehtoista voida määrätä 5 §:n 2 momentin mukaisesti, soveltuu vastaavasti myös sopimuspalkkaisten työnantajavirkamiesten palkkausten vahvistamiseen lain 5 §:n 3 momentin mukaisesti.

Pykälän 4 momentin mukaan asetuksella voitaisiin säätää, että viraston tai laitoksen virkamiestä koskevan päätöksen tekee muu saman hallinnonalan virasto, laitos tai viran-

omainen. Järjestely on tarpeen niitä tapauksia varten, joissa päätösvalta muutoin jäisi liian etäälle toiminnasta tai joissa päätöksentekoa yhtenäisen käytännön aikaansaamiseksi hallinnonalalla halutaan keskittää.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että valtiovarainministeriö vahvistaisi ne palkkauksen yleiset perusteet, joita virastojen ja laitosten on noudatettava tehtäessä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä. Tulosohjauksen ja toimintamenobudjetoinnin sisäänajovaiheessa sekä valtion palkkausjärjestelmien ja palkkapolitiikan ollessa uudistettavana ja koko ajan kehittymässä valtiovarainministeriölle ehdotetaan annettavaksi edelleen mahdollisuus ohjata virastojen ja laitosten toimintaa nyt esitettyjen säännösten soveltamisessa. Ohjaus ei kuitenkaan koskisi valtion liikelaitoksia. Palkkauksia vahvistettaessa on tarkoituksena, että virasto tai laitos ottaa huomioon asianmukaiset palkkapolitiittiset perusteet, joista annetaan tarvittaessa valtiovarainministeriön yleisohjeita.

Pykälän 5 ja 6 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekniset viittauskorjaukset pykälän muihin momentteihin. Momentit vastaavat sisällöltään nykyistä 5 ja 6 momenttia.

2. Tarkemmat säännökset

Asetuksella olisi tarkoitus säätää, että sellaisen viraston tai laitoksen, joka ei ole tulosohjausvirasto, virkamiestä koskevat 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettut asiat ratkaisee valtiovarainministeriö ja että valtiovarainministeriö voisi näissäkin tapauksissa valtuuttaa tällaisen viraston tai laitoksen ratkaisemaan nämä asiat.

Asetuksella olisi tarkoitus säätää myös, että eräiden virastojen tai laitosten virkamiehiä koskevat päätökset tekee muu saman hallinnonalan virasto, laitos tai viranomainen.

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan kesäkuun 1 päivänä 1992.

Edellä muutosten syitä selvitettyäessä on katsottu, että mahdollisuus määrätä virkamiesten palkkauksista ja vahvistaa työnantajavirkosten palkkauksia on tarkoituksenmukaista antaa vain tulosohjausvirastoille, joiden toiminnan tavoitteet ja edellytykset sekä toiminta- ja johtamisjärjestelmät ovat kypsiä myös palvelussuhteen ehtojen sääntelyyn omin päätöksin. Muiden virastojen ja laitosten osalta on tarkoituksenmukaista, että valtiovarainministeriö edelleen ratkaisee kysymyksessä olevat asiat mahdollisesti erikseen tehtävin poikkeuksin.

Koska kysymyksessä on tulosohjaukseen siirtymävaiheen väliaikainen järjestely, asiasta ehdotetaan säädettäväksi voimaantulosäännöksessä. Asetuksella olisi tarkoitus säätää, että sellaisen viraston tai laitoksen, joka ei ole tulosohjausvirasto, virkamiestä koskevat 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettut asiat ratkaisee valtiovarainministeriö.

Edellä muutoksen syitä selvitettyäessä on käsitelty tapauksia, joissa eräitä perusteiltaan keskitetyksi harkittuja palkkausjärjestelmiä ja -tekijöitä sovellettaessa tarvitaan paljon yksittäisiä virkamiehiä koskevia päätöksiä. Kun edellä sanotun mukaan muulla kuin tulosohjausvirastoilla ei olisi mahdollisuutta tehdä näitä päätöksiä ja kun ei aina ole syytä siihen, että valtiovarainministeriö tekisi ne, säädettäisiin asetuksella lisäksi valtiovarainministeriölle annettavaksi mahdollisuus valtuuttaa tällainen virasto tai laitos taikka muu saman hallinnonalan virasto, laitos tai viranomainen ratkaisemaan nämä asiat.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion virkaehtosopimuslain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 6 päivänä marraskuuta 1970 annetun valtion virkaehtosopimuslain (664/70) 2 §:n 4 momentti ja 5 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 4 momentti 24 päivänä lokakuuta 1986 annetussa laissa (764/86) ja 5 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 17 päivänä marraskuuta 1989 annetulla lailla (994/89), seuraavasti:

2 §

Asetuksella voidaan säätää ne virat, joiden haltijoiden tehtäviin kuuluu edustaa valtiota tässä laissa tarkoitetuissa neuvotteluissa tai työtaistelun sattuessa taikka joiden haltijoiden tehtäviin muutoin kuuluu toimia työnantajan edustajana.

5 §

Virkaehtosopimukseen ovat sidotut:

- 1) valtio;
- 2) ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat tehneet virkaehtosopimuksen tai jälkepäin aikaisempien sopimukseen osallisten suostumuksella kirjallisesti siihen yhtyneet;
- 3) ne rekisteröidyt yhdistykset, jotka yhdessä tai useammassa asteessa ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet 2 kohdassa tarkoitettujen virkamiesyhdistysten alayhdistyksiä; sekä
- 4) ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet sopimukseen sidotun yhdistyksen jäseniä.

Virkaehtosopimuksessa sovittuja palvelussuhteen ehtoja huonommiksi määräämättä, mutta virkaehtosopimuksen muutoin estämättä:

- 1) valtioneuvosto voi määrätä virkamiesten palvelussuhteen ehtoista, jos henkilöstön saaminen valtion palvelukseen tai palveluksessa pysyttäminen taikka muut painavat syyt sitä vaativat;
- 2) virasto tai laitos voi valtion talousarvion rajoissa määrätä virkamiestensä palkkauksista;
- 3) valtiovarainministeriö voi valtion talousarvion rajoissa myöntää luvan suorittaa viras-

ton tai laitoksen virkamiehelle virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden muissakin kuin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa; sekä

4) valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/87) tarkoitettu liikelaitos voi määrätä virkamiensä palvelussuhteen ehtoista.

Valtiovarainministeriö vahvistaa 2 §:n 4 momentissa tarkoitettujen työnantajavirkamiesten palkkaukset:

- 1) virastoissa ja laitoksissa siltä osin kuin kysymys on valtion virkamieslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuista viroista; sekä
- 2) valtion liikelaitoksissa siltä osin kuin kysymys on valtion liikelaitoksista annetun lain 10 §:n 5 kohdassa tarkoitetuista viroista.

Asetuksella voidaan säätää, että viraston tai laitoksen virkamiestä koskevan 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua päätöksen tekee muu saman hallinnonalan virasto, laitos tai viranomainen.

Valtiovarainministeriö vahvistaa ne palkkauksen yleiset perusteet, joita virastojen ja laitosten on noudatettava tehtäessä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä.

Valtio ei muissa kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa määrätä tai sopia virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan virkaehtosopimuksen tarkoittamaa työtä suorittavan virkamiehen palvelussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Mitä 1 ja 6 momentissa säädetään, on noudatettava ainoastaan sikäli kuin valtio, yhdistys tai virkamies ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka mikäli virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1992 .

Sen estämättä, mitä tämän lain 5 §:n 2
momentin 2 kohdassa säädetään, asetuksella
voidaan säätää 2 kohdassa tarkoitettut asiat

valtiovarainministeriön ratkaistavaksi ja, että
valtiovarainministeriö voi näissäkin tapauksis-
sa valtuuttaa viraston tai laitoksen ratkaise-
maan nämä asiat.

Helsingissä 16 päivänä huhtikuuta 1992

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri Ole Norrback

Laki

valtion virkaehtosopimuslain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 6 päivänä marraskuuta 1970 annetun valtion virkaehtosopimuslain (664/70) 2 §:n 4 momentti ja 5 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 4 momentti 24 päivänä lokakuuta 1986 annetussa laissa (764/86) ja 5 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 17 päivänä marraskuuta 1989 annetulla lailla (994/89), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Asetuksella määrätään erikseen ne virat, joiden *haltijain* tehtäviin kuuluu edustaa valtiota tässä laissa tarkoitetuissa neuvotteluissa tai työtaistelun sattuessa taikka joiden *haltijain* tehtäviin muutoin kuuluu toimia työnantajan edustajana. Näiden virkojen palkkauksen tarkistamisesta sekä niiden haltijoille suoritettavista palkkioista määrätään erikseen valtiovarainministeriön päätöksellä.

Asetuksella voidaan säätää ne virat, joiden haltijoiden tehtäviin kuuluu edustaa valtiota tässä laissa tarkoitetuissa neuvotteluissa tai työtaistelun sattuessa taikka joiden *haltijoiden* tehtäviin muutoin kuuluu toimia työnantajan edustajana.

5 §

Virkaehtosopimukseen ovat sidotut:

1) valtio;
2) ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat tehneet virkaehtosopimuksen tai jälkeinpäin aikaisempien sopimukseen osallisten suostumuksella kirjallisesti siihen yhtyneet;

3) ne rekisteröidyt yhdistykset, jotka yhdessä tai useammassa asteessa ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet 2 kohdassa tarkoitettujen virkamiesyhdistysten alayhdistyksiä; ja

4) ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet sopimukseen sidotun yhdistyksen jäseniä.

Virkaehtosopimuksen estämättä valtioneuvosto voi määrätä virkamiesten palvelussuhteen ehdoista toisin kuin virkaehtosopimuksessa on sovittu, jos henkilöstön saaminen valtion palvelukseen tai palveluksessa pysyttämisen taikka muut painavat syyt sitä vaativat. Valtioneuvosto ei kuitenkaan saa määrätä palvelussuhteen ehtoja huonommiksi kuin mitä virkaehtosopimuksessa on sovittu.

Virkaehtosopimuksen estämättä valtiovarainministeriö voi oikeuttaa virkamiehen lukemaan

5 §

Virkaehtosopimukseen ovat sidotut:

1) valtio;
2) ne virkamiesyhdistykset, jotka ovat tehneet virkaehtosopimuksen tai jälkeinpäin aikaisempien sopimukseen osallisten suostumuksella kirjallisesti siihen yhtyneet;

3) ne rekisteröidyt yhdistykset, jotka yhdessä tai useammassa asteessa ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet 2 kohdassa tarkoitettujen virkamiesyhdistysten alayhdistyksiä; sekä

4) ne virkamiehet, jotka ovat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat olleet sopimukseen sidotun yhdistyksen jäseniä.

Virkaehtosopimuksessa sovittuja palvelussuhteen ehtoja huonommiksi määräämättä, mutta virkaehtosopimuksen muutoin estämättä:

1) valtioneuvosto voi määrätä virkamiesten palvelussuhteen ehdoista, jos henkilöstön saaminen valtion palvelukseen tai palveluksessa pysyttämisen taikka muut painavat syyt sitä vaativat;

2) virasto tai laitos voi valtion talousarvion rajoissa määrätä virkamiestensä palkkauksista;

3) valtiovarainministeriö voi valtion talousarvion rajoissa myöntää luvan suorittaa viraston

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vuosilomaa, ikälisää tai muuta virkasuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta varten hyväksi muunkin ajan kuin virkaehtosopimuksen mukaan sitä varten hyväksi luettavan ajan, myöntää luvan suorittaa virkaehtosopimuksen mukaisen etuuden muullekin virkamiehelle kuin siihen virkaehtosopimuksen mukaan oikeutetulle virkamiehelle ja virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden tai kustannusten korvauksen muissakin kuin virkaehtosopimuksessa tarkoitetuissa tapauksissa sekä, tulo- ja menoarvion rajoissa, määrätä henkilökohtaisista palkanlisistä, lisäpalkkioista sekä muista niihin verrattavista palkkioista.

Valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/87) tarkoitettujen liikelaitoksen virkamiestä koskevat, 3 momentissa tarkoitettut päätökset, joiden merkitys ei ole huomattava, tekee asianomainen liikelaitos, lukuun ottamatta päätöstä luvasta suorittaa virkasuhteesta johtuva taloudellinen etuus tai kustannusten korvaus muussakin kuin virkaehtosopimuksessa tarkoitetuissa tapauksissa. Liikelaitos voi kuitenkin valtiovarainministeriön vahvistamia liikelaitoskohtaisia yleisiä perusteita noudattaen päättää suorittaa virkamiehelle tulokseen perustuvaa palkkausta.

Valtio ei muissa kuin 2—4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa määrätä tai sopia virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan virkaehtosopimuksen tarkoittamaa työtä suorittavan virkamiehen palvelussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Edellä 1 ja 5 momentissa säädettyä on noudatettava ainoastaan sikäli kuin valtio, yhdistys tai virkamies ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka mikäli virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

tai laitoksen virkamiehelle virkasuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden muissakin kuin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa; sekä

4) valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/87) tarkoitettu liikelaitos voi määrätä virkamiestensä palvelussuhteen ehdoista.

Valtiovarainministeriö vahvistaa 2 §:n 4 momentissa tarkoitettujen työnantajavirkamiesten palkkaukset:

1) virastoissa ja laitoksissa siltä osin kuin kysymys on valtion virkamieslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuista viroista; sekä

2) valtion liikelaitoksissa siltä osin kuin kysymys on valtion liikelaitoksista annetun lain 10 §:n 5 kohdassa tarkoitetuista viroista.

Asetuksella voidaan säätää, että viraston tai laitoksen virkamiestä koskevan 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten tekee muu saman hallinnonalan virasto, laitos tai viranomainen.

Valtiovarainministeriö vahvistaa ne palkkauksen yleiset perusteet, joita virastojen ja laitosten on noudatettava tehtäessä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä.

Valtio ei muissa kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saa määrätä tai sopia virkaehtosopimuksen soveltamisalalla sopimuksen ulkopuolella olevan virkaehtosopimuksen tarkoittamaa työtä suorittavan virkamiehen palvelussuhteen ehtoja sellaisiksi, että ne ovat ristiriidassa virkaehtosopimuksen kanssa.

Mitä 1 ja 6 momentissa säädetään, on noudatettava ainoastaan sikäli kuin valtio, yhdistys tai virkamies ei ole sidottu aikaisempaan toisin ehdoin tehtyyn virkaehtosopimukseen taikka mikäli virkaehtosopimuksessa itsessään ei ole sen sitovuuspiiriä rajoitettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1992.

Sen estämättä, mitä tämän lain 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, asetuksella voidaan säätää 2 kohdassa tarkoitettut asiat valtiovarainministeriön ratkaistavaksi ja, että valtiovarainministeriö voi näissäkin tapauksissa valtuuttaa viraston tai laitoksen ratkaisemaan nämä asiat.

